

Financiering van de Werkloosheidswet

DRS. J. A. H. BRON — F. VAN GAANS

Inleiding

Werkloosheid kost geld, veel geld zelfs, nu het aantal werklozen volgens de laatste opgave van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is gestegen tot meer dan 500.000. Dit wekt de interesse naar de financiering van de werkloosheid. Bekend mag worden verondersteld dat er drie werkloosheidsregelingen zijn in Nederland, de Werkloosheidswet (WW) uit 1949, de Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV) uit 1964, en de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers (RWW) welke een onderdeel uitmaakt van de Algemene Bijstandswet (ABW) uit 1965. Het ligt in de bedoeling deze regelingen te integreren 1). Zover is het nog niet. Bezien vanuit het financieringsaspect is er een scheidslijn aan te brengen tussen WW enerzijds en WWV en RWW anderzijds. De ene regeling wordt uitgevoerd door de bedrijfsverenigingen. De twee andere regelingen worden uitgevoerd door de overheid, in de praktijk door de gemeentelijke sociale diensten.

De werkloosheidswet is bovendien een werknemersverzekering. Financiering geschiedt uit premies van werknemers en werkgevers en tot dit jaar uit premiebijdragen van het rijk. De andere twee regelingen zijn geen verzekeringen. Er wordt derhalve ook geen premie voor betaald. Financiering geschiedt uit de algemene middelen. Deze twee regelingen hebben daardoor het karakter van voorzieningen.

In dit artikel willen we voornamelijk de aandacht vestigen op de eerste regeling, de WW. Aanleiding is het besluit van het rijk om zijn bijdrage aan de financiering van de WW terug te trekken. Dit besluit heeft een tijdelijk karakter. Voor 1 januari 1983 dient hierover een definitieve beslissing te worden genomen. Deze beslissing kan niet los worden gezien van de integratie van de drie werkloosheidsregelingen zoals zal blijken. Vandaar dat ook aan WWV en RWW enige aandacht geschonken wordt.

De op dit terrein ingewikkelde bestuurlijke situatie zal eerst worden besproken, waarbij de positie van SER en SVR aan de orde komen. Het artikel wordt ten slotte afgerond met een para-

graaf over de omvang van de financiële lasten en de verdeling daarvan.

Bestuurlijke situatie

Een werkloze aan wie een uitkering wordt verstrekt, zal niet vermoeden welk een complex bestuurlijk apparaat hiervoor verantwoordelijk is. Niet alleen zijn er 26 verschillende bedrijfsverenigingen maar er zijn bovendien 43 wachtgeldfondsen die voor zo'n 60 verschillende premiegroepen zorg dragen. De overgang van een wachtgelduitkering naar een werkloosheidsuitkering gaat zonder verandering in de uitkeringshoogte gepaard. Gedurende de gehele periode van zes maanden wordt de uitkering verstrekt aan de cliënt door de bedrijfsvereniging. De eerste verandering die de cliënt op zal vallen is de overgang van WW naar WWV daar de uitkering dan wordt verstrekt door de gemeentelijke sociale dienst en de uitkering bovendien wordt verlaagd met vijf procent van het bruto loon, met inachtneming van het geldende maximum dagloon. Om de bestuurlijke situatie wat overzichtelijker te maken kan figuur 1 behulpzaam zijn.

De figuur laat zien dat de werklozen via twee kanten hun uitkering ontvangen. Enerzijds via bedrijfsverenigingen, anderzijds via de gemeentelijke sociale diensten. Bij deze laatste uitkering kan een overgang plaatsvinden van WWV naar RWW. Aangezien deze

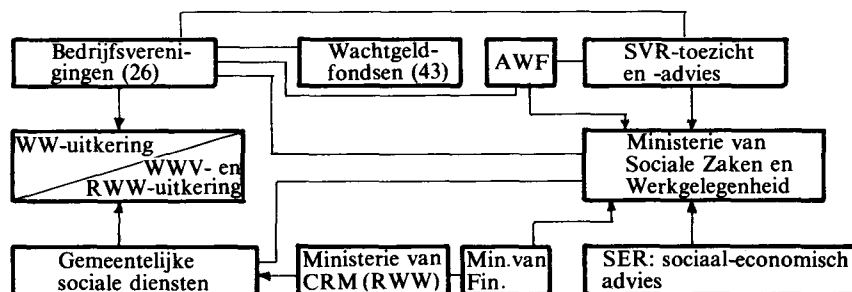
regeling een onderdeel uitmaakt van de Algemene Bijstandswet (ABW) is in dit schema tevens het Ministerie van Cultuur en Maatschappelijk Werk opgenomen. Dit ministerie is immers belast met de uitvoering van de ABW. Het Ministerie van Financiën is betrokken bij deze problematiek via de rijksbegroting. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt wettelijke regelingen op, zodat langs deze weg eveneens een bestuurlijke relatie loopt tussen ministerie en bedrijfsverenigingen en gemeentelijke sociale diensten.

Het ministerie laat zich bij zijn werkzaamheden adviseren door twee advieslichamen, de Sociale Verzekeringsraad voor de meer specifieke adviezen, wat in de praktijk neerkomt op adviezen over de premiehoogte, en de Sociaal-Economische Raad, die gehoord wordt over de meer sociaal-economische kant van de regelingen zoals de verdeling van de premiedruk over werkgevers en werknemers. SVR en SER zijn beide samengesteld volgens de in Nederland veel gebruikte tripartite formule, nl. een derde bestaande uit werkgeversvertegenwoordigers, een derde bestaande uit werknemersvertegenwoordigers en een derde bestaande uit kroonleden. De werkgevers- en werknemersorganisaties zullen, naar mag worden aangenomen, intern hun adviezen ten behoeve van de SER en de SVR coördineren.

De 43 wachtgeldfondsen zijn autonoom. De besturen bepalen zelf de hoogte van de premie. De hoogte van de werkloosheidspremie wordt op een andere wijze bepaald. Elk jaar stelt het AWF een premieadvies op, dat aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt voorgelegd. Dit ministerie wint vervolgens advies in bij de SVR en

1) Naar de effecten op de uitstroom en doorstroom bij het overgaan van de ene regeling naar de andere regeling is door het IOO een studie verricht in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het verslag van deze studie zal binnenkort verschijnen.

Figuur 1. Bestuurlijke en financiële relaties tussen instanties belast met de uitvoering, het toezicht of de advisering van de werkloosheidsregelingen WW, WWV en RWW

na het uitbrengen van dit advies stelt het ministerie de premie vast. In figuur 1 komt niet tot uiting dat er op secretariatsniveau reeds contact is geweest tussen het AWF en de SVR daar de functie van secretaris van beide organen in één persoon is verenigd. De relatie tussen AWF en wachtgeldfondsen loopt via de bedrijfsverenigingen en de op dit terrein actieve Federatie van Bedrijfsverenigingen. Het AWF heeft er ten slotte alle belang bij te weten hoe het met de financiële positie van de wachtgeldfondsen is gesteld. Bij tekorten kunnen deze een beroep doen op het AWF voor het opnemen van een renteloze lening. Het schema is uit te breiden met organisaties als b.v. het Gemeenschappelijk Administratiekantoor of de Federatie van Bedrijfsverenigingen. Omdat dit de figuur te ingewikkeld zou maken, is hier een zekere beperking bewust nagestreefd.

De vraag kan worden gesteld of de gehele bestuurlijke constructie niet eenvoudiger zou kunnen. De vraag is op een abstract niveau gemakkelijk positief te beantwoorden. De bestuurlijke constructie is echter tevens een uitdrukking van de huidige bestuurlijke en sociaal-economische verhoudingen in Nederland. Wel dient te worden gememoreerd dat bij een integratie van de werkloosheidsregelingen deze vraag actueel wordt. Er zal tegen die tijd een antwoord moeten worden gevonden. Met name voor die organen die de WW-regelingen uitvoeren, zoals de bedrijfsverenigingen en het AWF, is deze vraag van belang.

De Werkloosheidswet

Deze wet, die sinds 1949 van kracht is, heeft tot doel het verzekeren van werknemers tegen de geldelijke gevolgen van onvrijwillige werkloosheid. De uitvoering van deze wet is in handen van de bedrijfsverenigingen. Een gedeelte (8) voert een eigen administratie en een gedeelte (18) heeft de administratie in handen gelegd van het GAK. Het bestuur van een bedrijfsvereniging wordt gevormd door werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers.

De Werkloosheidswet kent, zoals reeds werd vermeld, twee uitkeringen: een wachtgelduitkering en een werkloosheidsuitkering. Voor een wachtgelduitkering komt een werkloze in aanmerking als hij in de periode van 12 maanden voorafgaande aan het intreden van de werkloosheid ten minste 130 dagen heeft gewerkt 2). De wachtgelduitkering wordt gedurende maximaal 40 dagen verstrekt. Daarna gaat deze uitkering over in een werkloosheidsuitkering. De duur van de werkloosheidsuitkering bedraagt in dat geval maximaal 90 dagen. Het kan voorkomen dat een werkloze in de periode voorafgaande aan de werkloosheid bij verschillende bedrijfsverenigingen aangesloten is geweest. In dat geval ontvangt hij geen wachtgelduitkering maar gedu-

rende 130 dagen een werkloosheidsuitkering.

Voor een werkloosheidsuitkering is sinds april 1981 dezelfde eis van kracht als voor een wachtgelduitkering. De hoogte van de wachtgelduitkering is gelijk aan die van de werkloosheidsuitkering en bedraagt 80% van het bruto dagloon. Het uitkeringsbedrag kent zowel een minimum als een maximum.

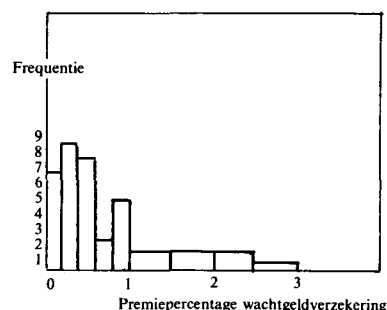
De wachtgeldregeling

De wachtgeldregeling voorziet in een werkloosheidsverzekering per bedrijfstak met het doel de werkloze voor de bedrijfstak te behouden. Het financiële beheer van de *wachtgeldregeling* vindt plaats door een *wachtgeldfonds*. Elke bedrijfsvereniging kent een of meer wachtgeldfondsen afhankelijk van een aantal risicogroepen. In totaal zijn er 43 wachtgeldfondsen. Het bestuur van een wachtgeldfonds bepaalt de hoogte van de premie voor een risicogroep.

Sinds het begin van de jaren zestig wordt de hoogte van de premie bepaald met behulp van het Tinbergen-Witteveen-systeem. De basis van dit systeem is het voortschrijdende gemiddelde van het werkloosheidspercentage berekend over de laatste tien jaar. Deze berekeningswijze heeft als consequentie dat in een periode van stijgende werkloosheid 3) de hoogte van de premie met een zekere vertraging reageert op een stijging van de werkloosheidslasten. Er zal een kloof ontstaan tussen het premiepercentage dat voldoende is om aan de uitkeringsverplichtingen te kunnen voldoen en het feitelijke percentage. Artikel 34 van de Werkloosheidswet biedt de wachtgeldfondsen de mogelijkheid om door middel van renteloze voorschotten de zo ontstane liquiditeitstekorten op te vangen. Deze voorschotten, die in de regel worden aangeduid met artikel 34-voorschotten, worden verstrekt door het Algemeen Werkloosheidsfonds. Van deze mogelijkheid is de laatste twee jaar veelvuldig gebruik gemaakt. Vooral de bouwnijverheid en aanverwante bedrijfstakken moesten voor forse leningen aankloppen bij het AWF. Verwacht wordt dat in de loop van dit jaar het totaal aan opgenomen leningen het bedrag van f. 1 mrd. zal overschrijden. De wachtgeldpremie komt voor de helft voor rekening van werkgevers en voor de helft voor rekening van werknemers. De hoogte van de wachtgeldpremie kan per wachtgeldfonds nogal variëren. Figuur 2 illustreert dit.

Van de 43 wachtgeldfondsen hanteren er 31 een percentage dat gemiddeld lager is dan 1. Bij zes wachtgeldfondsen bedraagt de premie tussen de 1 en 2%. De overige wachtgeldfondsen hebben een hoger percentage. Ook hanteren enkele wachtgeldfondsen gedifferentieerde percentages. Het gemiddelde premiepercentage is gestegen van 0,5 in 1972 tot 0,8 in de laatste jaren.

Figuur 2. Gemiddelde wachtgeldpremie per wachtgeldfonds

De werkloosheidsregeling

De uitvoering van de werkloosheidsregeling ligt in handen van het Algemeen Werkloosheidsfonds. Het bestuur van dit fonds bestaat uit 15 personen, waarvan 5 door het Ministerie van Sociale Zaken, 5 door werkgeversorganisaties en 5 door werknemersorganisaties worden benoemd. De administratie en de controle worden door het SVR-secretariaat verzorgd. Artikel 40 van de Werkloosheidswet bepaalt welk aandeel werknemers, werkgevers en het rijk in de premie voor hun rekening nemen. Zowel werknemers als werkgevers betalen een vierde deel. Het rijk neemt het resterende voor zijn rekening.

Bij een algemene maatregel van bestuur heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid per 1 juli 1981 verandering aangebracht in de verdeelsleutel. In de eerste plaats verlaagde het rijk zijn premiebijdrage en in de tweede plaats kwamen de noodzakelijke premieverhogingen grotendeels ten laste van de werknemers. Bedroeg op 1 januari 1981 de hoogte van de premie nog 1,5%, op het ogenblik is de hoogte 4,5% waarbij $\frac{3}{4}$ voor rekening van werknemers en $\frac{1}{4}$ voor rekening van werkgevers komt.

Achtergrond bij deze koerswijziging door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is de verandering in karakter van de werkloosheid geweest. Het aantal werklozen dat een beroep ging doen op uitkeringen uit hoofde van de Werkloosheidswet nam relatief af vergeleken met het aantal dat een beroep deed op uitkeringen die uit de algemene middelen worden gefinancierd: de WVV en de RWW. Personen zonder arbeidsverleden, zoals schoolverlaters, hebben

2) Voor personen die een baan vinden in de periode dat een WW-uitkering wordt genoten en binnen een half jaar weer werkloos worden, kan sinds kort een uitzondering worden gemaakt. De referentie-eis luidt dan 65 dagen. Deze regeling heeft een tijdelijk karakter.

3) Met het Tinbergen-Witteveen-systeem wordt in perioden van hoogconjunctuur een buffer gevormd voor een volgende periode van laagconjunctuur. Door het uitblijven van een conjuncturele opleving voldoet dit systeem niet meer.

— aangezien ze niet aan de referentie-eis voldoen — geen recht op een WW- of een WWV-uitkering en moeten een beroep doen op de RWW. Als gevolg van de toegenomen werkloosheidsduur en de verzwarende van de referentie-eis sinds 1 april 1981 nam het beroep op WWV-uitkeringen eveneens toe. De verschuiving die naar deze uitkeringen plaatsvond, is voor het rijk aanleiding geweest de rijksbijdrage tijdelijk in te trekken. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft daarna advies gevraagd aan de SER of deze tijdelijke maatregel, die tot 1 januari 1983 van kracht is, moet worden omgezet in een definitieve. Onlangs heeft de SER (Commissie Sociale Verzekeringen) het advies 4) uitgebracht waarin wordt aangeraden terug te keren naar de situatie van vóór 1 juli 1981. Op de financiële consequenties die dit heeft wordt in het slot ingegaan.

Evenals bij de wachtgeldpremies het geval is, worden de werkloosheidspremies geïnd door de bedrijfsverenigingen. Deze storten de premies in het AWF. De bedrijfsverenigingen putten uit dit fonds voor hun uitkeringen en hun administratiekosten. De inning geschiedt door middel van voorschotten waarvan de hoogte wordt bepaald op basis van een voorlopige raming. Aan het eind van het jaar vindt dan een definitieve afrekening plaats. De hoogte van de werkloosheidspremie is eveneens jarenlang berekend met behulp van het Tinbergen-Witteveen-systeem. De laatste jaren moest dit systeem echter worden losgelaten. Zowel de externe commissie van deskundigen van de SER 5), als het secretariaat van de SVR 6) hebben zich gebogen over alternatieve methoden om de hoogte van de premie te bepalen. Op het ogenblik wordt de premieberekening gebaseerd op de lastenpercentages van vier jaar, t.w. de twee laatste jaren, het huidige jaar en een toekomstig jaar. Tevens wordt rekening gehouden met de voorschotten die het AWF aan de wachtgeldfondsen verstrekt. Deze moesten in het verleden door het AWF op de geld- en kapitaalmarkt worden gefinancierd en kunnen nu gedeeltelijk uit eigen middelen worden verstrekt.

Premiedifferentiatie

Het opmerkelijke feit doet zich voor dat bij de wachtgeldregeling wel en bij de werkloosheidsregeling geen premiedifferentiatie naar bedrijfssectoren bestaat. Uitbreiding van premiedifferentiatie is met name door Douben meermalen bepleit 7). Ook in het rapport van de WRR *Vernieuwingen in ons arbeidsbestel* 8) staan suggesties in deze richting. De gedachte achter deze voorstellen is om bedrijfstakken te prikkelen, iets wat wel wordt aangeduid met „economiseren van de sociale zekerheid”. De vraag is

of bij dergelijke prikkels wel de beoogde effecten zullen optreden. Voor de behandeling van de voor- en nadelen van premiedifferentiatie zou een apart artikel nodig zijn. In dit verband volstaan we daarom door erop te wijzen dat al sinds het begin van de WW er bij de wachtgeldfondsen premiedifferentiatie is zonder dat hiervan een olievlekwerking is uitgegaan. Ter verklaring hiervoor kan worden gewezen dat invoering van premiedifferentiatie alleen zal worden bepleit door bedrijfsverenigingen waar het goed gaat. Bedrijfsverenigingen die worden geconfronteerd met een slechte economische gang van zaken zullen niet aandringen op premiedifferentiatie. Deze overweging zal leiden tot een verminderende belangstelling voor invoering van premiedifferentiatie bij de werkloosheidsregeling. Logischerwijze kan dan de vraag worden gesteld waarom er geen ontwikkeling is bij de wachtgeldfondsen naar afschaffing van premiedifferentiatie.

Hier dient echter niet uit het oog te worden verloren dat de bestuurlijke con-

kunnen berekenen. Invoering van differentiatie voor de gehele werkloosheidsregeling binnen de structuur van het AWF zal dan ook op weinig steun kunnen rekenen. Deze bestuurlijke situatie verklaart wellicht waarom deze „patstelling” bestaat die enigszins paradoxaal aandoet.

Hiermee is nog geen antwoord gegeven of premiedifferentiatie het nastreven waard is. De ervaringen met de wachtgeldregeling lijken, gelet op de korte duur waarvoor de regeling is bedoeld, onvoldoende te zijn voor een definitief antwoord.

De financiële lasten

In de brief 9) van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gericht aan de SER met de adviesaanvraag over de premieverdeling werkloosheidswet staat de ontwikkeling vermeld van de financiële lasten sinds 1970. Vanwege het overzicht dat geboden wordt, is de betreffende tabel hieronder integraal weergegeven (zie tabel).

Deze rubriek wordt verzorgd door het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven

text sterk verschillend is. Bij het AWF zijn de sociale partners namens alle bedrijfsverenigingen aanwezig. Er ontstaat daardoor een bestuurlijke situatie die ten gunste werkt van de solidariteitsgedachte. Bij de wachtgeldfondsen is deze situatie er niet, daar alle fondsen autonoom per bedrijfsvereniging en per risicogroep worden bestuurd.

De conclusie die kan worden getrokken, is dat afschaffing van premiedifferentiatie in de wachtgeldregeling voorlopig niet is te verwachten omdat dit zal stuiten op weerstand van de bedrijfsverenigingen die nu een lage premie

4) SER, 82/10, *Advies inzake premieverdeling Werkloosheidswet*, 's-Gravenhage, 25 juni 1982.

5) SER, 79/10, *Inzake de informatiestromen en de reservevorming in de sociale verzekeringen*, Rapport van de externe commissie van deskundigen, 's-Gravenhage, 21 mei 1979.

6) Algemeen Werkloosheidsfonds, *Rapport inzake premiebetaling en reservevorming bij de werkloosheidsverzekering*, 36/103, nr. 80/127, augustus 1980.

7) N. H. Douben, *Sociale Zekerheid, een economische benadering*, Leiden/Antwerpen, 1979.

8) WRR, *Vernieuwingen in ons arbeidsbestel*, Rapport aan de regering nr. 21, 's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1981.

9) Zie adviezen SER, 82/10, bijlage 8, Brief SoZa d.d. 20 april 1980, nr. 52888.

Tabel. De ontwikkeling van de lasten a) krachtens de WW, de WWV en de RWW (tussen haakjes de procentuele aandelen in het totaal (in mln. gld.))

	Wachtgeld		Werkloosheidsverzekering		WWV		RWW		Totaal
	in mln. gld.	in procenten van het totaal	in mln. gld.	in procenten van het totaal	in mln. gld.	in procenten van het totaal	in mln. gld.	in procenten van het totaal	
1970	159	27	211	36	171	29	46	8	587
1971	229	28	305	38	214	27	56	7	804
1972	369	26	571	40	410	28	91	6	1.441
1973	337	20	585	35	597	38	138	8	1.657
1974	498	22	813	35	753	33	224	10	2.288
1975	827	22	1.251	33	1.251	33	423	11	3.752
1976	694	16	1.226	28	1.806	42	620	14	4.346
1977	629	14	1.082	25	1.876	43	817	18	4.404
1978	615	14	1.072	23	1.901	42	944	21	4.532
1979	778	15	1.319	26	1.953	38	1.084	21	5.134
1980	1.120	18	1.505	25	2.226	37	1.244	20	6.095
1981 a)	1.717	18	2.673	28	3.465	37	1.626	17	9.481
1982 b)	2.003	16	3.511	29	4.615	38	2.146	17	12.275

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

a) Uitkeringen en overige kosten.

b) Raming.

De financiële lasten zijn de laatste jaren zeer sterk gestegen. De gemiddelde jaarlijkse stijging over de periode 1970-1982 bedroeg voor:

Wachtgeldverzekering	23,5%
Werkloosheidsverzekering ...	26,4%
WWV	31,6%
RWW	37,7%
Totaal	28,8%

Duidelijk komt uit deze opstelling naar voren dat de stijging het sterkst is geweest bij de RWW. Dit wordt onder meer veroorzaakt doordat de gemiddelde werkloosheidsduur toeneemt. Als gevolg van deze ontwikkeling is er een voortdurende verschuiving van Wachtgeld- en Werkloosheidsverzekering naar WWV en RWW. Hier komt bij dat de RWW een eindstation is, tenzij weer werk wordt gevonden of doorstroom plaatsvindt naar b.v. de AOW. Ook zal meespelen dat jongeren die nog niet of nauwelijks hebben gewerkt, mede als gevolg van de verzwaren van de referentie-eisen, direct voor de RWW in aanmerking komen. Daar de financiering van deze laatste twee voorzieningen geheel voor rekening van het rijk komt, is het begrijpelijk dat de overheid, geconfronteerd met een zeer fors begrotingstekort, deze ontwikkeling met lede ogen aanziet. Het voorstel van het Ministerie van Sociale Zaken neergelegd in eerdervermelde brief komt hier op neer dat de gehele financiering qua lastenverdeling integraal wordt gezien. Doet men dit dan blijkt dat het aandeel van het rijk is toegenomen van 55% 10) in 1970 tot ca. 75% in 1982. Werkgevers en werknemers gezamenlijk zagen hun aandeel afnemen tot 25%. Een terugkeer van deze verhouding wordt nu voorgesteld zodat de premieverhouding weer voor 55% voor rekening komt van het rijk en 45% ten laste van de premiebetalers.

De SER heeft in zijn advies twee argumenten aangevoerd waarom terugkeer naar bovenstaande verhouding niet plaats moet vinden. De Raad acht het niet opportuun om thans een blijvende wijziging van de WW op dit punt te overwegen hangende de beraadslagingen over de integratie van de werkloosheidsregelingen. Hij voegt daaraan toe dat binnen afzienbare tijd een advies over deze integratie tegemoet kan worden gezien waarbij ten principale aandacht zal worden besteed aan de premieverdeling over werkgevers, werknemers en rijk. De Raad maakt het zich daarmee erg moeilijk, nu reeds is toegezegd dat de premieverdeling vanuit de integratie van werkloosheidsregelingen zal worden gezien. Een andere verhouding dan nu door het rijk wordt voorgesteld, zal niet eenvoudig te onderbouwen zijn daar het rijk reeds vanuit een integrale benadering tot zijn standpunt is gekomen. Men mag aannemen dat zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de bestaande regelingen. Een fundamenteel andere

premierverdeling is dan niet waarschijnlijk. Het rijk heeft, zo mag worden gesteld, een voorschot genomen op de uitkomst van het SER-advies over de integratie; een voorschot van ca. f. 1,7 mrd. in 1982, zijnde de helft van de lasten van de werkloosheidsverzekering. Bij de voortdurende jacht op nieuwe bezuinigingen is dit een bedrag dat meetelt. Dat is dan wel gebaseerd op de vermoedelijke lasten van 1982. De verwachtingen voor de toekomst zijn niet rooskleurig. Tegenvallers op dit terrein versterken de argumenten van het rijk daar de lasten ook dan in toenemende mate via WWV en RWW voor rekening van het rijk zullen komen.

Over het toekomstig arbeidsaanbod is veel bekend 11). De vraag naar arbeid, momenteel op een historisch dieptepunt, zal niet zo snel toenemen. Dit betekent dat de komende jaren veel jongeren direct zijn aangewezen op een RWW-uitkering. Het is zelfs onder bepaalde omstandigheden te verwachten dat de lasten van de WW-verzekering zullen gaan dalen. Immers, de jeugdigen zonder voldoende werkervaring komen hiervoor niet in aanmerking, terwijl de duur van de WW-uitkering beperkt is, zodat men ook weer snel is doorgestroomd. Vermindert de toestroom door een stabilisering van de economie, dan zal zelfs een daling van WW-uitkeringstrekkers optreden. Zover is het nog niet en de totale werkloosheid wordt er ook niet minder door. Ten slotte is in dit verband de vraag relevant of elke werkloze volledig dient te worden meegeteld. Van Voorden, inmiddels voorzitter van het AWF, komt in een *ESB*-artikel 12) tot de conclusie dat de interesse in betaalde arbeid van geregistreerde werklozen in het arbeidsmarktbeleid maximaal uitgelegd wordt, terwijl de interesse tot terugkeer niet voor iedereen gelijk is. Hij verbindt hieraan de conclusie dat de doelstelling van volledige werkgelegenheid gecorrigeerd zou moeten worden voor de groepen met een verminderde interesse.

Dat dit maximaal wordt uitgelegd, vindt echter mede zijn oorzaak in het feit dat de uitkering geen differentiatie naar motivatie toelaat. Hierdoor is de overheid gedwongen ook het arbeidsmarktbeleid maximaal uit te leggen, ongeacht de mate van interesse van de werkzoekenden. De rekening van het rijk voor de opvang van de financiële gevolgen van werkloosheid is inmiddels al zeer hoog gestegen 13).

Ook vanwege de benarde situatie van 's rijks financiën dient men begrip te hebben waarom de bestrijding van de werkloosheid serieus genomen moet worden nu het rijk reeds f. 9,5 mrd. aan werkloosheidsuitkeringen betaalt. Daar is de WSW nog niet bijgeteld evenals de toe te rekenen kosten van de arbeidsvoorziening, terwijl strikt genomen ook de kosten van de verborgen werkloosheid in de WAO meegeteld zouden dienen te worden.

In afwachting van het SER-advies over de integratie van de werkloosheidsregelingen, de beslissing van het rijk over zijn premiebijdrage, en de totale herziening van ons sociale stelsel — waarover pas door een volgend kabinet beslist zal gaan worden, aldus minister De Graaf — kan reeds nu worden gesteld dat de huidige drie werkloosheidsregelingen aan vervanging toe zijn. Niet omdat is aangetoond dat op het vlak van de uitvoering inefficiënt zou worden gewerkt, wel omdat op bestuurlijk niveau de kans op conflicten tussen betrokken partijen zeer groot is.

J. A. H. Bron
F. van Gaans

10) In de brief wordt gesproken over 40%. Dit wordt echter verhoogd met het aandeel van het rijk in de WW waardoor het aandeel stijgt tot 55%.

11) Zie onder meer SER, 82/06, *Arbeidsmarktverkenning 1982*, Raad voor de Arbeidsmarkt.

12) W. van Voorden, De betrekkelijkheid van het werkloosheidscijfer, *ESB*, 9 juni 1982, blz. 594 t/m 596.

13) Door de nieuwe telregels zullen er per 1 januari 1983 naar verwachting meer dan 700.000 werklozen zijn. Overigens zullen andere telregels geen invloed uitoefenen op de financiële omvang. De telregels zijn meer van statistisch belang. *Jaarverslag Arbeidsmarkt 1982*, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.